

СУЧАСНІ ТЕНДЕНЦІЇ РОЗВИТКУ ОСВІТИ Й НАУКИ: ПРОБЛЕМИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ

ЗБІРНИК НАУКОВИХ ПРАЦЬ

Випуск 14



Український державний університет імені Михайла Драгоманова
Факультет технологій та дизайну, кафедра технологічної освіти
ВСП «Львівський навчально-науковий центр професійної освіти»
Львівський національний медичний університет імені Данила Галицького
ВП НУБіП України «Бережанський агротехнічний інститут»
Львівський медичний університет
Міжнародна благодійна організація «Лідер Якості»
Державна наукова установа «Інститут модернізації змісту освіти» МОН України
Międzynarodowa Akademia Nauk Stosowanych w Łomży (Польща)

Dragomanov Ukrainian State University
Faculty of technology and design, Department of technological education
Subdivision “Lviv Educational and Scientific Center for Professional Education”
Danylo Halytsky Lviv National Medical University
SS of NULES of Ukraine “Berezhany Agrotechnical Institute”
Lviv Medical University
International charity organization “Leader of the Quality”
State scientific institution “Institute of Modernization of the Content of Education”
of the Ministry of Education and Culture of Ukraine
Lomza International Academy of Applied Sciences

**СУЧАСНІ ТЕНДЕНЦІЇ РОЗВИТКУ ОСВІТИ Й НАУКИ:
ПРОБЛЕМИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ**

ЗБІРНИК НАУКОВИХ ПРАЦЬ

Випуск 14

**MODERN TRENDS IN DEVELOPMENT OF EDUCATION
AND SCIENCE: PROBLEMS AND PERSPECTIVES**

COLLECTION OF SCIENTIFIC WORKS

Issue 14

Київ – Львів – Бережани – Ломжа

2024

Kyiv– Lviv – Berezhany – Łomża

2024

УДК: 37. 01 : 001

ISSN 2663-9718

Сучасні тенденції розвитку освіти й науки : проблеми та перспективи: зб. наук. праць / [гол.ред. Ю.І. Колісник-Гуменюк].
Київ – Львів – Бережани – Ломжа, 2024. Вип. 14. 240 с.

Головний редактор:

Колісник-Гуменюк Ю.І., доктор педагогічних наук, доцент (м. Львів, Україна)

Редакційна колегія:

Кільдеров Д.Е., доктор педагогічних наук, професор (м.Київ, Україна)

Харламенко В.Б., кандидат педагогічних наук, професор (м.Київ, Україна)

Литвин А.В., доктор педагогічних наук, професор (м. Львів, Україна)

Руденко Л.А., доктор педагогічних наук, професор (м. Львів, Україна)

Жибак М.М., доктор економічних наук, професор (м. Бережани, Україна)

Олійник П.В., доктор фармацевтичних наук, професор (м. Львів, Україна)

Голіяд І.С., кандидат педагогічних наук, професор (м.Київ, Україна)

Шарлович З., кандидат педагогічних наук (м. Ломжа, Польща)

Копельчак М.П., кандидат педагогічних наук, доцент (м. Львів, Україна)

Чаплик В.В., кандидат медичних наук, доцент (м. Львів, Україна)

Гуменюк О.М., кандидат педагогічних наук, доцент (м. Львів, Україна)

Гуменюк В.В., доктор педагогічних наук, доцент (м. Львів, Україна)

Гурська І.С., кандидат економічних наук, доцент (м. Бережани, Україна)

Технічна верстка:

Гуменюк В.В., доктор педагогічних наук (м. Львів, Україна)

Переклад англійською мовою:

Гуменюк В.В., Дубовик О.В. (м. Львів, Україна)

У збірнику наукових праць відомі дослідники, педагоги-практики середніх загальноосвітніх шкіл, професійно-технічних навчальних закладів, працівники закладів вищої освіти I-II і III-IV рівнів акредитації висвітлюють теоретичні й прикладні аспекти впровадження сучасних інформаційних технологій та інноваційних методів навчання у підготовці кваліфікованих робітників, молодших спеціалістів, бакалаврів, спеціалістів і магістрів.

Статті збірника подано в авторській редакції. Повну відповідальність за достовірну інформацію несуть учасники, їх наукові керівники та рецензенти.

Видання розраховане на науковців і педагогів-практиків загальноосвітніх шкіл, професійно-технічних та вищих навчальних закладів, працівників інститутів післядипломної педагогічної освіти.

© Український державний університет імені Михайла Драгоманова, 2024

© ВСП «Львівський навчально-науковий центр професійної освіти», 2024

© Львівський національний медичний університет імені Данила Галицького, 2024

© ВП НУБіП України «Бережанський агротехнічний інститут», 2024

© Львівський медичний університет, 2024

© Міжнародна благодійна організація «Лідер Якості», 2024

© Державна наукова установа «Інститут модернізації змісту освіти» МОН України, 2024

© Międzynarodowa Akademia Nauk Stosowanych w Łomży, 2024

© Автори статей, 2024

Київського національного університету імені Тараса Шевченка: військово-спеціальні науки. 2021. Т. 1. Вип. 45. С. 24–28.

10. Стратегія воєнної безпеки України: затверджено Указом Президента України від 25 березня 2021 року № 121/2021 URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/121/2021#Text> (дата звернення: 12.10.2023).

11. Хартія про особливе партнерство між Україною та організацією Північно-Атлантичного договору. Дата набуття чинності: 9.07.1997. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/994_002 (дата звернення: 05.03.2024).

12. BI-Strategic Command Education and Individual Training Directive (E&ITD) 075-007. 10 September 2015. URL: <https://www.act.nato.int/images/stories/structure/jft/ptecs/etd-075-007.pdf> (дата звернення: 25.12.2023).

13. NATO standard AMSP-01. NATO Modelling And Simulation Standards Profile. Edition D Version 1. February 2018. Published by the NATO Standardization Office (NSO). URL: <https://www.sto.nato.int/public/AMSP-01-ED-D-V1-E.pdf> (дата звернення: 20.02.2024).

УДК 37.018:37.01:37.04

Колісник-Гуменюк Юлія,
доктор пед. наук, доцент, доцент
кафедри технологічної освіти, факультет технологій та дизайну, Українського
державного університету імені Михайла Драгоманова.

СПРЯМУВАННЯ ЗАКЛАДІВ ВИЩОЇ ОСВІТИ НА НАЦІОНАЛЬНЕ ВИХОВАННЯ СТУДЕНТСЬКОЇ МОЛОДІ

Анотація. Національне виховання в університетському середовищі сприяє створенню патріотичного настрою, вдосконаленню національної ідентичності та збільшенню почуття гордості за свою країну. Це важлива складова громадянського виховання та готовності студентів до активної участі у суспільному житті.

Ключові слова: національне виховання, вища освіта, національно-патріотичне виховання, традиції, освіта.

Kolisnyk-Humeniuk Yuliia,
Doctor of pedagogic sciences, associate professor, associate professor
Department of technological education, Faculty of Technology and Design,
Ukrainian Mykhailo Drahomanov State University.

DIRECTING INSTITUTIONS OF HIGHER EDUCATION TO THE NATIONAL EDUCATION OF YOUTH STUDENTS

Abstract. National education in the university environment contributes to the creation of a patriotic mood, the improvement of national identity and an increase in the sense of pride for one's country. This is an important component of civic education and students' readiness for active participation in public life.

Key words: national education, higher education, national-patriotic education, traditions, education.

Вища освіта в Україні під час війни стикається з рядом складних завдань: – **підтримка психологічного стану студентів та педагогічних працівників:** воєнний конфлікт може призвести до стресу та тривоги серед студентів та викладачів. Забезпечення психологічної підтримки та надання необхідних ресурсів для збереження психічного здоров'я є надзвичайно важливим;

–**збереження нормального функціонування університетських закладів:** забезпечення безпеки на території навчальних закладів, збереження інфраструктури та забезпечення умов для навчання та досліджень є критично важливими завданнями;

–**адаптація навчальних програм:** ЗВО можуть потребувати адаптації навчальних програм та методик навчання для врахування сучасних викликів та потреб суспільства в умовах військового конфлікту;

–**підготовка кваліфікованих кадрів для секторів, що потребують підтримки:** вищі навчальні заклади можуть зосередити увагу на підготовці кадрів для галузей, які потребують додаткової підтримки та розвитку у зв'язку з військовим конфліктом, таких як медична сфера, соціальна робота, гуманітарна допомога тощо;

–**збереження доступності освіти:** важливо забезпечити доступність вищої освіти для всіх шарів населення, включаючи внутрішньо переміщені особи та особи, що перебувають у зоні конфлікту;

–**розвиток дослідницьких напрямів:** важливо підтримувати дослідницькі програми, спрямовані на вивчення проблем військового конфлікту та пошук рішень для їх вирішення.

Ці завдання вимагають комплексного підходу та співпраці між вищими навчальними закладами, урядовими та недержавними організаціями, а також міжнародними партнерами з метою забезпечення якості та ефективності освітнього процесу в умовах війни.

Шляхи модернізації освіти відповідно до сучасних потреб особистості й суспільства визначені також у Законі України «Про освіту» (1991), Державній національній програмі «Освіта» («Україна XXI століття») (1992), «Національній доктрині розвитку освіти» (2002), постанові Кабінету Міністрів України «Про затвердження Положення про освітньо-кваліфікаційні рівні (ступеневу освіту)» (1998); в Законах України «Про освіту» (2017 р.), «Про інноваційну діяльність» (2012 р.), «Про вищу освіту» (2014 р.), Національній доктрині розвитку освіти (2002 р.), Національній стратегії розвитку освіти в Україні на 2012–2021 роки та інших законодавчих актах щодо розвитку загальної, професійної освіти.

Важливе значення у вищій освіті має національне виховання. Вищі навчальні заклади відіграють важливу роль у формуванні національної

свідомості, патріотизму та ідентичності студентів. Освітні заклади можуть сприяти розвитку національної свідомості та підтримувати національну культуру через:

1. **Вивчення національної історії та культури:** Вищі навчальні заклади можуть включати в програму навчання курси з національної історії, культури, мови та літератури, що допомагає студентам краще зрозуміти та оцінити свою національну спадщину.

2. **Проведення національних свят та заходів:** університети можуть організовувати святкування національних свят, виставки, концерти та інші заходи, спрямовані на підтримку та вшанування культурних та історичних традицій країни.

3. **Підтримка національних цінностей:** університети можуть активно підтримувати ініціативи, спрямовані на розвиток національної мови, культури, традицій та цінностей серед студентського колективу.

4. **Проведення досліджень та проектів з підтримки національного розвитку:** університети можуть здійснювати науково-дослідницьку діяльність та розробляти проекти, спрямовані на вивчення та підтримку національного розвитку, в тому числі в галузі культури, мови, історії та етнічної спадщини.

Основні положення Національної стратегії розвитку освіти в Україні зазначають, що освіта є провідним ресурсом «соціально-економічного, культурного і духовного розвитку суспільства, поліпшення добробуту людей, забезпечення національних інтересів, зміцнення міжнародного авторитету та формування позитивного іміджу нашої держави, створення умов для самореалізації кожної особистості» [3]. Цей документ визначає курс на виховання людини інноваційного типу мислення через створення інформаційного освітнього простору з урахуванням педагогічних інновацій, запитів особистості, суспільних і державних потреб.

Спрямування освіти на національне виховання студентської молоді дає можливість молодому поколінню ознайомитись із науковими та культурними здобутками нації. Сьогодні важливу роль відіграє зв'язок професійної підготовки з культурологічною підготовкою, яка сприяє розвитку культури мислення, формуванню професійної культури, впливає на поведінку та розвиток особистості [2, с. 95]. Національне виховання сприяє формуванню та становленню особистості фахівця та розвитку його духовності. Ці якості є невід'ємною складовою професійної культури кожної особистості [1, с. 19].

Національне виховання – це система поглядів, переконань, ідеалів, традицій, звичаїв, створена впродовж віків українським народом і покликана

формуванню світоглядні позиції та ціннісні орієнтири молоді, яка реалізується через комплекс відповідних заходів.

Головною метою національного виховання студентської молоді є формування свідомого громадянина – патріота Української держави, активного провідника національної ідеї, представника української національної еліти через набуття молодим поколінням національної свідомості, активної громадянської позиції, високих моральних якостей та духовних запитів.

У зв'язку з цим серед завдань національного виховання в контексті нашого дослідження вважаємо за необхідне виокремити такі:

- залучення індивіда до системи культурних цінностей і вироблення особливого ставлення до них;
- розкриття змісту загальносуспільних норм гуманістичної моралі (доброти, взаєморозуміння, милосердя, співчуття та ін.) і культивування інтелігентності як значущого особистісного параметра;
- розвиток інтелектуально-моральної свободи індивіда, здатності до самооцінки, саморегуляції поведінки та діяльності, світоглядної рефлексії;
- відродження традицій національної культури, почуття патріотизму та поваги до законів країни й громадянських прав особистості;
- формування ставлення до праці як до соціально і особистісно значущої діяльності, джерела й чинника матеріальних й духовних цінностей.

Також належна увага приділяється національному вихованню та його впливу на формування загальної культури, розвитку професійно-етичних якостей.

Національне виховання студентської молоді ґрунтується на принципах:

- демократичності — визнанні академічною спільнотою права кожного на свободу виявлення своєї творчої індивідуальності, усунення авторитарних методів виховання;
- гуманізації — створенні умов для особистісної самореалізації, формуванні людяної, щирої, доброзичливої, милосердної особистості;
- єдності навчальної та виховної діяльності — консолідації студентства та науково-педагогічних працівників у єдину академічну спільноту, об'єднану спільною мораллю та ідеями;
- послідовності, системності і наскрізності – привнесенні виховних аспектів у всі форми освітнього процесу, зв'язок виховання з життям, трудовою діяльністю народу та продуктивною працею;
- диференціації та індивідуалізації виховного процесу – врахуванні у виховній діяльності рівнів фізичного, духовного, психічного, соціального,

інтелектуального розвитку студентів, стимулюванні їхньої активності та розкритті творчої індивідуальності;

–єдності теорії та практики – реалізації набутих студентами знань, умінь і навичок на практиці, включаючи самоврядну та громадську діяльність;

–природовідповідності – врахуванні багатогранної і цілісної природи людини, вікових та індивідуальних, соціально-психологічних особливостей студентів;

–пріоритету правової свідомості – вихованні поваги до конституційних прав та свобод людини.

Національно-виховна діяльність проводиться за певними напрямками:

- Національно-патріотичне виховання;
- Інтелектуально-духовне виховання;
- Громадянсько-правове виховання;
- Моральне виховання;
- Екологічне виховання;
- Естетичне виховання;
- Трудове виховання;
- Фізичне виховання та утвердження здорового способу життя.

Отже, національне виховання у вищій освіті сприяє формуванню патріотичних почуттів, національної самосвідомості та гордості за свою країну, що є важливим елементом громадянського виховання та підготовки студентів до активного участі у житті суспільства.

Список використаних джерел

1. Зязюн І. А. Концептуальні засади теорії освіти в Україні. *Педагогіка і психологія професійної освіти*. 2000. №1. С. 10—24.
2. Колісник-Гуменюк Ю.І. Формування професійно-етичної культури майбутніх фахівців у процесі гуманітарної підготовки в медичних коледжах. Монографія. Львів : «Край», 2013. 296 с.
3. Національна стратегія розвитку освіти в Україні на 2012–2021 роки: Схвалено Указом Президента України від 25 червня 2013 року №344/2013. URL: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/344/2013>.